

## Streszczenie

Tytuł pracy: Zastosowanie techniki dyminucyjnej we włoskiej muzyce klawiszowej XVI–XVII wieku na przykładzie utworów Ercole Pasquiniego.

Temat dyminucji w muzyce włoskiej epoki renesansu jawi się jako temat szeroko rozbudowany. Poprzez liczne kompozycje oraz całą kolekcję traktów ukazuje problematykę na poziomie zarówno wykonawczym jak i stylistycznym. Przedstawia jak ważnym elementem, w procesie tworzeniu dyminucji była znajomość kontrapunktu i podstaw improwizacji. Począwszy od kompozytorów ferraryjskich (m.in. E. Pasquini, G. Frescobaldi) mówi się o wykształceniu stylu weneckiego, kolejno jego wpływie na kształtowanie się stylu neapolitańskiego w południowej części Włoch. Stopniowy rozwój twórczości klawiszowej zaobserwować można w takich formach jak toccaty czy durezze, które właśnie w tym okresie uległy widocznej transformacji porównując chociażby Ercole Pasquiniego, i jego następcę - G. Frescobaldiego. Od stosunkowo krótkich form (u Pasquiniego)- do rozbudowanych toccat (u Frescobaldiego) prezentującym wczesny *stylus phantasticus*.

To właśnie przełom XV i XVI wieku jest okresem ewolucji i przemian w tworzeniu co raz to nowszych gatunków i nurtów kompozytorskich. Praca składa się z rozbudowanych rozdziałów odnoszących się do utrwalonych na płycie CD dzieł włoskiego kompozytora z epoki renesansu – Ercole Pasquiniego (ok. 1560 – przed 1620). Pierwszy rozdział pracy przedstawia sylwetkę kompozytora oraz jego twórczość. Opisany został również kontekst historyczny północnej części Włoch, w których mieszkał Pasquini.

Kolejny rozdział skupia się na ogólnej charakterystyce instrumentarium klawiszowego w północnych i środkowych Włoszech przełomu XVI i XVII wieku.

Za podstawę badań można uznać rozdział trzeci oraz czwarty – zestawiono w nim bowiem problematykę dyminucji w traktatach włoskich renesansu i baroku oraz dokonano prezentacji szeregu przykładów i rodzajów dyminucji. Zwieńczeniem badań nad techniką dyminucji w kontekście twórczości Ercole Pasquiniego jest ostatni rozdział. Omówiono w nim przykłady zapisanych dyminucji w utworach kompozytora. Następnie, dokonano analizy wybranych utworów, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowania techniki dyminucji w interpretacji dzieł Ercole Pasquiniego. Omawiane są poszczególne figury dyminucyjne, najchętniej stosowane przez kompozytora.

Najważniejszy element pracy stanowi powstała na potrzebę badań autorska, zdyminuowana wersja utworu *No 17. Altra Sonata*. Zwiera ona liczne figury dyminucyjne, które, zdobiąc sonatę, udowadniają, że znajomość traktatów jest podstawą do tworzenia swoich własnych, autorskich dyminucji, zgodnych z zasadami z epoki. Twórczość Ercole Pasquiniego można uznać za mało znaną, a mimo to bardzo ważną. To w dużej mierze na niej wykształciło się kolejne pokolenie kompozytorów (w tym G. Frescobaldi).

Niniejsza praca powstała z zamiłowania do muzyki epoki renesansu, która w swej istocie podlegała na przestrzeni wieku licznym transformacjom. Autorzy omawianych w pracy traktatów bardzo często byli równocześnie muzykami-wykonawcami; przy tym zajmowali się również pracą badawczą, opisując w swoich publikacjach zagadnienia wykonawcze. Jako muzyk-wykonawca studiując traktaty poznałam szereg zasad i figur dyminucji, które pomogły mi w zdobieniu i w interpretacji kompozycji renesansowych. Żywię nadzieję, iż materiały zebrane w pracy przyczynią się do wzrostu zainteresowania tematem dyminucji oraz pomogą w lepszym zrozumieniu zagadnień interpretacyjnych. Tylko poprzez dostateczną ilość wiedzy jesteśmy w stanie zbliżyć się do poprawnej i stylistycznej interpretacji dzieł.

## Summary

Title: The use of the diminution technique in Italian keyboard music of the 16th-17th centuries on the example of works by Ercole Pasquini.

The art of diminution in Italian Renaissance music presents itself as a broadly complex topic. Through numerous compositions and a whole collection of treatises, it reveals its own executive and stylistic challenges. The knowledge of counterpoint and the basics of improvisation were integral to the practical application of diminution. The Venetian composers (including E. Pasquini, G. Frescobaldi), are the first examples of the Venetian style, which later influenced the Neapolitan style in the southern part of Italy. The gradual development of keyboard composition can be observed in such forms as toccatas or *durezze* which in this period underwent a noticeable transformation (for example, comparing the relatively short forms of Ercole Pasquini and the elaborate toccatas, an early *stylus phantasticus*, of his successor, G. Frescobaldi). The turn of the 15th and 16th centuries was a period of evolution and change in creating new genres and trends in composition.

This thesis consists of extensive chapters relating to the works of the Italian composer Ercole Pasquini (ca. 1560 – before 1620) recorded on this CD. The first chapter presents the composer and his work, and the historical context of the northern part of Italy where Pasquini lived.

The next chapter focuses on the general characteristics of keyboard instruments in northern and central Italy at the turn of the 16th and 17th centuries.

Chapters three and four can be considered the basis for the research – it compares the issues of diminution in the Italian treatises of Renaissance and Baroque and presents a number of examples and types of diminution. The last chapter constitutes the culmination of this research on the technique of diminution in the context of Ercole Pasquini's work. It discusses examples of written diminutions in composer's works. What follows is the analysis of selected works, with particular emphasis on the use of the diminution technique in the interpretation of Ercole Pasquini's compositions. This chapter discusses the individual diminutive figures most often used by the composer. The most important element of the work is the Pasquini's own, diminished version of the *No 17. Altra Sonata*, written for the purposes of research. It contains numerous figures of diminution which, while decorating the sonata, prove that the knowledge of treatises is the basis for creating

one's own, original diminutions, in accordance with the principles of the era. The work of Ercole Pasquini can be considered little-known and yet very important. It is largely where the next generation of composers developed (including G. Frescobaldi).

This thesis was created out of love for the music of the Renaissance era, which in fact has undergone numerous transformations over the course of this period. The authors of the treatises discussed in the work were very often performers, yet they also dealt with research, describing performance issues in their publications. As a performer, while studying treatises, I learned a number of rules and figures of diminution that helped me decorate and interpret Renaissance compositions.

I hope that the materials collected in this thesis will contribute to a greater interest in the topic of diminution and will help in a better understanding of interpretation issues. Only through a sufficient amount of knowledge are we able to approach the best and most stylistic interpretation of these works.